

Wilma van den Akker

WIJ van Jaargang 1965

kindertijd en jeugd

Wartberg Uitgeverij

Blijje baby's en reinheid boven alles

Onze geboorte is een raadsel
voor broers en zussen.

Baby's komen uit de lucht vallen

In 1965 was onze geboorte nog een mysterie, voor onze broers en zussen. Opeens lagen we in de wieg, en ze hadden geen idee waar we vandaan kwamen. Soms werden we thuis geboren, midden in de nacht, maar het

In het nieuws

1 januari 1965

De eerste nieuwjaarsduik bij Scheveningen wordt georganiseerd, door zwemclub Residentie. De acht deelnemers krijgen na afloop warme erwtensoep.

21 februari 1965

In de New Yorkse wijk Harlem wordt Malcolm X, één van de meest militante zwarte leiders van de VS, doodgeschoten.

25 mei 1965

De Provobeweging wordt opgericht, door onder andere Roel van Duijn en Luud Schimmelpennink.

28 juni 1965

Prinses Beatrix verlooft zich met de Duitse diplomaat Claus von Amsberg.

15 december 1965

Koningin Juliana opent de Zeelandbrug over de Oosterschelde, met 5022 meter de langste brug van Europa.

19 januari 1966

Indira Gandhi wordt gekozen tot premier van India.

10 maart 1966

De huwelijksplechtigheid van Prinses Beatrix en Claus wordt verstoord door een rookbom.

16 mei 1966

Mao Zedong roept de jongeren van de Rode Garde op om de Communistische Partij te zuiveren van "bourgeois-elementen". Dit is het startsein van de Culturele Revolutie in China.

29 augustus 1966

The Beatles geven hun laatste concert in het openbaar, vanaf het dak van het Apple-hoofdkwartier in Londen.

2 januari 1967

Het eerste reclameblok is op televisie te zien. Op zon- en feestdagen wordt nog geen reclame uitgezonden.

28 juli 1967

Het eerste bloot verschijnt op de Nederlandse televisie. In het VPRO-programma *Hoep!a* loopt actrice Phil Bloom bijna naakt door het beeld. Bij een volgende uitzending leest ze – helemaal bloot – de krant.

9 oktober 1967

Argentijns-marxistisch revolutionair en Cubaans guerrillaleider Che Guevara wordt in opdracht van de CIA door het Boliviaanse leger geëxecuteerd.

Beatrix en en haar verloofde Claus maken een rondrit door Den Haag.

gebeurde ook dat moeder met een baby op de arm uit het ziekenhuis kwam. Oudere broers of zusjes logeerden dan een paar dagen bij een tante of oma. Vader kwam hen een paar dagen later ophalen met het goede nieuws: er was een broertje geboren, of een zusje. Daar lagen we dan, schoongewassen en netjes aangekleed in een wieg met spijltjes en bekleed met kant. Het was de tijd van "reinheid, rust en regelmaat." Deze drie r's waren de pijlers bij onze opvoeding.

Er gluurden kinderen en grote mensen in onze wieg. Opeens viel er een knuffelbeer op ons hoofd. 'Die was voor ons', zei onze grote broer. En wij maar huilen van de schrik!

Moeder gaf ons de borst en alleen als dat niet lukte, de fles. Moeders deden dat discreet. Het vertonen van een blote borst was niet netjes. Er was een kraamverzorgster die moeder hielp. Ook smeerde zij de boterhammen voor onze broers en zussen. Die vonden dat ze dat niet goed deed, want moeder kon het natuurlijk allemaal veel beter. Later kregen we eten dat moeder fijnmaalde in een mixer. Blikjes en potjes Olvarit waren vrij duur. Moeder voerde ons spinazie en tante deed voor hoe we ermee konden proesten. We bliezen moeders gezicht vol fijne groene spinaziespetters. Tante lachte, maar of moeder het ook zo leuk vond?

In goede handen bij de kraamverzorgster.

Olvarit en Zwitsal: lekker eten, lekker ruiken

Velen van ons geurden in onze babydagen heerlijk naar Zwitsal-babyzeep, -babypoeder en -babyolie, erg in trek bij onze moeders. Zwitsal profileerde zich volop, met deze "moderne babyverzorging".

De naam Zwitsal was afkomstig van een Zwitserse zalf, die in 1920 door een Apeldoornse apotheker op de Nederlandse markt werd gebracht. Van de Zwitserse zalf zou een heilzame werking uitgaan. De samentrekking Zwitsal was in 1928 ontstaan.

In lang niet alle huizen was er een douche gebouwd, dus badderden we veel in zinken of plastic teiltjes, het liefst in de buurt van de kachel. We mochten geen kou vatten. Baby's hadden meestal hun eigen badje, iets oudere kinderen mochten na elkaar in hetzelfde badwater.

Een stralende baby, in een advertentie van Olvarit.

Badderen, het liefst in de buurt van de kachel.

In flatwoningen zat er vaak een lavet in de badkamer. Dat was net een diepe gootsteen. Kleine kinderen konden dat makkelijk als bad gebruiken.

Na dat badderen roken we niet alleen lekker, we konden ook genieten van de "moderne" babyvoeding die we kregen voorgeschoteld. In 1965 maakte Olvarit de overstap van voeding in blikjes, naar voeding in glazen potjes. Producent Nutricia begon in 1946 al met de productie van deze kant-en-klare groenten voor baby's. Eerst was de productie nog erg seizoensgebonden, later konden groenten en fruit vanuit de hele wereld worden aangevoerd. Daardoor ontstond meer variatie in het aanbod. Door het vacuüm zuigen van de deksels op het glazen potje bleef de inhoud lang houdbaar. En wij konden intussen genieten van exotische combinaties als gemengd fruit met rozebottels en rijst, of dadels, bananen en appels.

Uit de Engelse kinderwagen en kruipen over een Jabo-tapijt

In ons eerste levensjaar werden we rondgereden in een hoge, Engelse kinderwagen. De ze had grote wielen met spaken. Daartussen hing een mand van draadstaal voor de luiers en enkele boodschappen.

Om ons tegen zon en regen te beschermen had de wagen een kap, die als een harmonica kon worden uitgevouwen. Voor moeder waren kinderwagen en inhoud kostbare bezittingen. Een enkele keer moest bij een winkel de kinderwagen buiten blijven staan. Moeder deed dan heel haastig de boodschappen, in de hoop dat er in de tussentijd niets met haar lieveling zou gebeuren.

Er was een box om veilig alleen in te spelen, als vader naar zijn werk was en moeder haar handen vrij moest hebben om te strijken of te stofzuigen. Want de rolverdeling was duidelijk: vader werkte en moeder deed het huishouden. In het begin lagen wij alleen maar in de box, met een rammelaar of ander babyspeelgoed. Later deden we daar de eerste pogingen tot kruipen.

Kind en wagen: de trots
van elke moeder.

De box, een veilige wereld.

Eenmaal uit de box, kropen we over bruine Jabo-vloerbedekking. Dat waren oersterke, kamerbrede kokosmatten. Onze ouders vonden het belangrijk om nette en degelijke meubels te hebben. Ze hadden de oorlog meegemaakt en armoede gekend. Alles moest lang meegaan, dus ook de vloerbedekking. We kregen pijnlijke knieën van die Jabo-matten. De ribbels stonden erin afgedrukt. Maar het kon nog pijnlijker. Er waren huizen waarin de vloer was bedekt met Heugafelt-tapijttegels. Uit die tegels staken prikkende haren, die nog meer pijn deden aan onze blote kinderknieën. Ze waren er wel in hippe kleuren, zoals oranje en paars.

De bruine bank rook naar tabak. Roken was normaal, ook in het bijzijn van baby's en peuters. De ongezonde kanten van het roken waren al in de jaren 50 aangetoond, maar onze ouders hadden nog weinig zin om er rekening mee te houden. Ze vonden roken gewoon gezellig.

Warme voeten op
het Jabo-tapijt.

Vader leerde ons lopen door ons met de rug tegen de kastdeur te zetten. Hij ging een eindje van ons af zitten en opende zijn armen. 'Kom dan, lopen maar', moedigde hij ons aan. En we deden onze eerste stappen in zijn richting, met vallen en opstaan. Zo leerde vader ons later ook fietsen. Dus dat leerden we goed: vallen, opkrabbelen en weer verdergaan.

Deel uitmaken van een nieuwe generatie

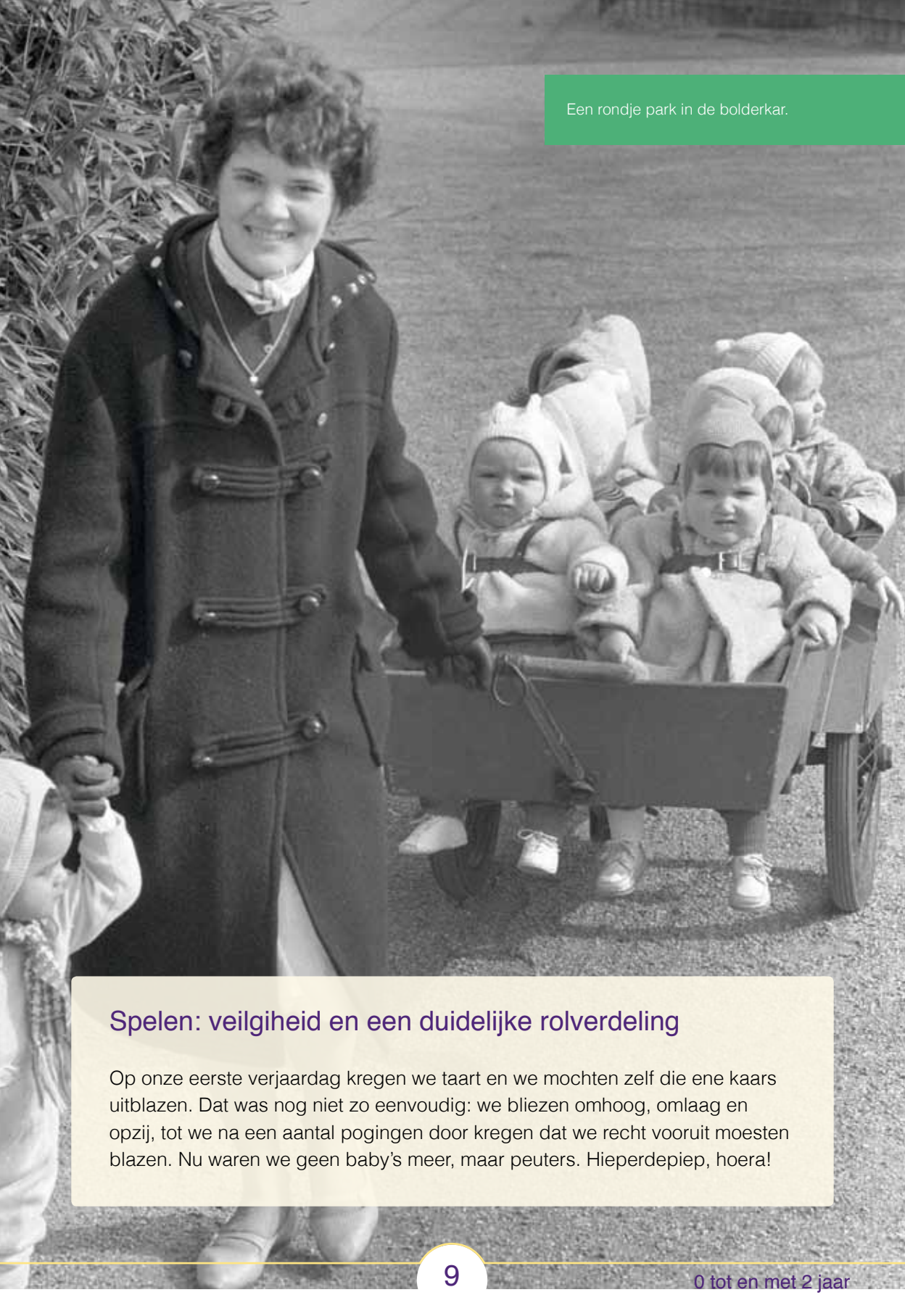
1965 markeerde het definitieve einde van de babyboom, de grote geboortegolf na de Tweede Wereldoorlog.

De welvaart in Europa en de Verenigde Staten steeg en de euforie na de bevrijding was groot. Wie werd geboren tussen 1945 en uiterlijk 1965, werd tot de babyboomgeneratie gerekend.

In 1965 werd een omslagpunt bereikt, en nam het aantal geboorten af. Deze babyboomgeneratie – ook wel de protestgeneratie genoemd – groeide op in een periode van relatieve welvaart, en kreeg ook kritiek te verduren. Men had hardnekkige vooroordelen over hen, omdat ze zouden leven alsof het allemaal niet op kon. De generaties na ons kregen te

maken met bezuinigingsgolf op bezuinigingsgolf.

Kenmerken van de babyboomgeneratie: bevlogen, vol idealen, protesteren tegen de autoriteit, en waarde hechten aan status. De naoorlogse Nederlandse bevolkingsgroei was uniek in West-Europa. Ook in andere West-Europese landen piekte dat aantal na de oorlog, maar in Nederland bleef het geboortecijfer tot het midden van de jaren 50 het hoogste van alle West-Europese landen. Dat had verstrekkende gevolgen, bijvoorbeeld overvolle lagere scholen in de jaren 50 en een grote toestroom naar de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs in de jaren 60.

Een rondje park in de bolderkar.

Spelen: veiligheid en een duidelijke rolverdeling

Op onze eerste verjaardag kregen we taart en we mochten zelf die ene kaars uitblazen. Dat was nog niet zo eenvoudig: we bliezen omhoog, omlaag en opzij, tot we na een aantal pogingen door kregen dat we recht vooruit moesten blazen. Nu waren we geen baby's meer, maar peuters. Hieperdepiep, hoera!

Moeder neemt ons al vroeg mee naar het strand.

In ons tweede en derde levensjaar bewogen we ons steeds makkelijker voort en ontdekten we meer van de wereld. Moeder deed de kastdeurtjes op slot en borg gevaarlijke spullen weg voor onze onderzoekende handjes. Want lang niet alle flessen met schoonmaakmiddelen hadden kindveilige sluitingen. Ook voor de kastjes zelf waren veiligheidssluitingen niet gebruikelijk. Sommige keukenkastjes werden afgesloten met alleen een gordijntje.

Een slagroomtoet van de verjaardagstaart.

Gelukkig hadden we genoeg speelgoed dat bij onze leeftijd paste. De ramme-
laar en stapelbekers lieten we steeds vaker links liggen. We waren toch geen
baby's meer? Hun plaats werd ingenomen door poppen, houten hobbelpaar-
den en blikken bromtollen.

Bewegen wilden we. We liepen zelfstandig op onze mollige beentjes en met
loopfietsjes. We trokken houten hondjes met knikkende koppen op wieltjes
achter ons aan. We hadden een blikken draaimolentje waar muziek uit kwam
en een blikken trommel met houten stokken. We maakten lekker veel lawaai en
rommel, en moeder ruimde alles achter ons op.

Er waren poppen met gaatjes in hun rug. Als we zo'n pop omdraaiden, klonk
er een geluid dat sterk leek op 'moeder'. Als we onze pop uitkleedden, konden
we niet zien of het een meisje was of een jongen. Die onderdelen werden
gewoon weggelaten. Wel waren er poppen die echt konden plassen door een
gaatje onderin hun lijf. Zulke exemplaren konden we zelf een flesje geven,
anders viel er natuurlijk niets te plassen. De poppen hadden hun eigen kleertjes,

Draaien maar! Spelen met de bromtol.

Een onderonsje met grote zus.

hun eigen wieg en Engelse poppenwagen, zodat de meisjes uitstekend voor poppenmoeder konden spelen. Jongens deden dat niet, die kregen hun eerste kiepauto's en timmergereedschap. Ook bij de peuters waren de rollen duidelijk verdeeld: de jongens speelden voor vader en gingen naar hun werk, de meisjes speelden voor moedertje.

In de jaren 60 werden er steeds meer peuterspeelzalen en crèches opgezet. Moeders gingen vaker buiten de deur werken. Maar de meesten van ons bleven toch nog thuis, samen met moeder, terwijl vader naar zijn werk ging. Wij maakten onze eerste LEGO-bouwsels, of speelden met de poppenwagen.

Soms maakten onze ouders een uitstapje met ons en onze grote broers en zussen, bijvoorbeeld naar het strand.

Prominenten geboren in 1965

04-03 Khaled Hosseini

AFG/VS – arts en auteur

09-03 Heleen van Royen

NED – auteur

13-03 Cees Geel

NED – acteur

04-04 Robert Downey jr.

VS – acteur

27-04 Vincent Bijlo

NED – cabaretier en columnist

27-05 Pat Cash

AUS – tennisser

31-05 Brooke Shields

VS – actrice

14-06 Natasja Froger

NED – televisiepresentatrice

07-07 Jeroen van Inkel

NED – diskjockey

31-07 Joanne K. Rowling

ENG – auteur

11-08 Diana Woei

NED – meteorologe en weervrouw

03-09 Charlie Sheen

VS – acteur

09-10 Sylvia Witteman

NED – journaliste en columniste

05-11 Famke Janssen

NED – actrice en model

29-11 Marlies Dekkers

NED – mode-ontwerpster

16-12 Alexander Pechtold

NED – politicus

WIJ van Jaargang 1965

Vol spanning en verwachting, zo blikten we destijds in de toekomst! Kijk samen met ons terug op die eerste 18 levensjaren – uw kindertijd en jeugd!

Jaargang 1965 – De rollen tussen vaders en moeders waren in onze tijd nog duidelijk verdeeld. We keken we naar *Ja Zuster, Nee Zuster* en *Swiebertje* op de zwart-wit-tv en zagen vol verbazing de eerste man landen op de maan. Terwijl wij nog vadertje en moedertje speelden, doorbraken bloemenkinderen de rolpatronen. Zij waren tegen oorlog en voor de vrije liefde. Toen we bijna volwassen waren, kwamen de punk- en kraakbeweging op. Dat stelde ons voor een belangrijke keuze: meedoen of tegen de stroom ingaan? Een spannende en dynamische tijd!

Wilma van den Akker neemt u mee op een reis terug naar uw kindertijd en jeugd. Ingebed in de politieke en maatschappelijke gebeurtenissen van die tijd, kijkt ze met u terug op die verwachtingsvolle en opwindende periode!

ISBN: 978-3-8313-2965-6

9 783831 329656

€ 13,95 (NL)

